

På väg mot ett hållbart samhälle

Program för De Grönas politiska målsättningar 2015-2019

Godkänt på partimötet 8.6.2014

”De Gröna finns till för att trygga framtiden. Vi vill rädda miljön, vi vill värna om arternas mångfald, naturens skönhet, den rena luften och vattendragen. Vi vill rädda människorna: göra slut på fattigdom och elände, uppnå verklig jämlikhet och jämställdhet, ge alla frihet att vara sig själva. Vi vill rädda politiken: låta människorna själva bestämma, komma åt korruptionen, och tillåta alla åsikter att höras.” – De Grönas principprogram 2012

Det ovan citerade principprogrammet klargör vilka de gröna är och hur de tänker. Det för handen varande programmet för de grönas politiska målsättningar igen klargör vad vi gröna vill göra och vad vi vill uppnå. Programmet för de politiska målsättningarna är gjort för den kommande riksdagsperioden, där vi berättar om våra viktigaste politiska målsättningar och om medlen för hur vi ska uppnå dem. Oberoende av om vi sitter i regeringen eller befinner oss i opposition strävar vi efter att förverkliga den politik som beskrivs i detta program. På så sätt fungerar programmet också som bas för de gröna målsättningarna i regeringsförhandlingarna, eller då oppositionspolitiken planeras.

Programmet är uppdelat på sex mer omfattande teman:

1. En välmående miljö och ett välmående klimat
2. Grönt arbete, grön ekonomi och beskattning
3. Jämlik välmåga och tjänster av hög kvalitet
4. Kunskap, bildning och kultur som trumfkort för Finland
5. Ett rättvist och demokratiskt samhälle som respekterar de mänskliga rättigheterna
6. För en solidarisk Europeisk union och globalpolitik

En välmående miljö, ett välmående klimat och välmående djur

De Gröna för en politik där samhällets funktioner är anpassade till naturens bärkraft. Politiken måste skapa förutsättningar för att de val som sparar på naturen är lönsamma och lätta att göra. En sträng och tydlig lagstiftning liksom styrning och övervakning av den offentliga förvaltningen med tillräckliga

sanktioner i fall av överträdelse, är nog för att säkerställa att allmännyttan förverkligas och förhindra nya naturkatastrofer.

Vår tids viktigaste uppgifter är att stoppa klimatomvandlingen och vågen av *utrotningshotade arter*. Politikernas uppgift på nationell och internationell nivå är att sätta gränser för klimatutsläppen. De konkreta åtgärderna för att minska på utsläppen som orsakar klimatomvandlingen måste bli effektivare. Utvecklingen av ny teknologi bidrar med redskap för att lösa många av problemen. Majoriteten av de kända tillgångarna på fossilt bränsle bör lämnas outnyttjade. De tillgångar som finns i särskilt oländiga och sårbara områden, i likhet med Finlands orörda torvmossar och energiförråden i Arktis, ska inte utnyttjas alls. Eftersom klimatomvandlingen inte ens i bästa fall kan förhindras helt och hållet bör man förutom att vidta åtgärder för att bromsa och stoppa den börja förbereda sig på följderna av den inom alla områden i politiken.

De Gröna kräver förändringar i energianvändningen. Vår målsättning är ett kolneutralt samhälle, där man avstått från användningen av olja, kol, torv och naturgas och övergått till förnybara energiformer. De allra miljövänligaste och därför primära sätten att skära ner på klimatutsläppen är energieffektivitet och energiinbesparing. Det är ingen bra idé att låta den dyra och gammalmodiga kärnkraften inta en större roll i Finlands energiproduktion. Den kapacitet som tas ur bruk bör ersättas av förnybara energikällor.

Också trafiken bör göras miljövänligare. De Grönas vision går ut på att allt flera kan röra sig med cykel och till fots, och att det blir ännu lättare än idag att utnyttja kollektivtrafiken. I städerna och i stadsområdena ska man satsa på spårtrafik och i glesare befolkade områden på att göra busstrafiken fungerande och på nya former av kollektivtrafik. Alla kan ändå inte använda kollektivtrafik och därför bör man minska på utsläppen från personbilarna och andra olägenheter som de för med sig.

Att skydda naturens mångfald är den gröna politikens andra centrala uppgift. Vi bör fortsätta att komplettera vårt miljövrårdsnät, utveckla vår skogsanvändning, ta hand om våra traditionella miljöer samt förbättra tillståndet i våra vattendrag. Vi vill återskapa den naturliga fortplantningen av fiskbestånden och se vandringsfiskarna återvända till våra floder och åar. Naturens centrala betydelse för människans välfärd ska tas i betraktande i beslutsfattandet.

De Gröna vill att fodret återanvänds istället för att eutrofiera Östersjön eller andra vattendrag. Genom att utveckla bioekonomin kan vi skapa nytt företagande på landsbygden och inom områden där den ekonomiska strukturomvandlingen gått hårdast fram. Lantbruksproduktionens självförsörjning bör främjas och maten produceras miljö- och djurvänligt så att

producenterna garanteras en tillräcklig utkomst. Produktionen och konsumtionen av animaliska produkter bör gradvis fås att minska. Djuren bör bemötas som varelser med ett egenvärde och de bör tryggas rätten till ett gott liv och ett artenligt beteende.

Målsättning 1

Klimatomvandlingen stoppas med internationella åtgärder

1. I internationella förhandlingar driver Finland utsläppsminskningar som står i samklang med dem klimatvetenskapen forskat fram.

Finland driver internationellt strikta och rättvisa mål för utsläppsminskningar så att uppvärmningen kan begränsas till + 2 grader.

2. Europeiska unionens mål för utsläppsminskningar höjs till den nivå som klimatvetenskapen krävt, och målsättningarna för förnybara energiformer och för energieffektivitet görs bindande.

Målet för utsläppsminskningen bör vara minst 55 procent (jämfört med nivån år 1990) inom år 2030 så att Europeiska unionen blir kolneutral inom år 2050. Den förnybara energins andel inom Europeiska unionen bör höjas till minst 40 procent. Energieffektiviteten bör förbättras med minst 40 procent inom år 2030 jämfört med nivån år 1990.

3. ***Bristerna i utsläppshandeln*** bör åtgärdas snabbt.

Grundfördelningen av utsläppsrätter bör baseras på auktion och på produktionseffektivitet. Man bör stegvis frånga de kostnadsfria kvoterna. Utsläppshandeln bör utvidgas till att omfatta också andra sektorer som producerar utsläpp om det konstateras vara kostnadseffektivt. EU bör också sörja för att priset på utsläppsrätter är högt. Problemen inom utsläppshandeln kan åtgärdas på många olika sätt, till exempel genom att dra in överlopps utsläppsrätter från marknaden. Det viktiga är att handla snabbt: åtgärderna bör tas i bruk redan inom de närmaste åren. Klimattullar skulle göra det möjligt för pionjärer att agera snabbt.

Målsättning 2

Låt oss förbinda oss till en ambitiös inhemsk klimat- och energipolitik

1. Finland förbinder sig till egna inhemska utsläppsminskningar som står i samklang med klimatvetenskapen.

Målet för utsläppsminskningen bör vara minst 55 procent (jämfört med nivån år 1990) inom år 2030, och år 2050 bör Finland vara kolneutralt. Hur utsläppsminskningen fortskrider bör granskas med jämna mellanrum.

2. Finland förbinder sig till ambitiösa mål för förnybara energiformer och energieffektivitet.

Andelen förnybar energi i Finland bör höjas till minst 50 procent inom år 2030. Energieffektiviteten bör förbättras med minst 40 procent jämfört med nivån 1990 inom år 2030. Användningen av biomassa och andra förnybara energiformer bör utökas ekologiskt hållbart. Vi stöder inte byggandet av nya bassänger, såsom i Kollaja och i Vuotos, eller att man tar upp forsskyddslagen till ny behandling.

3. Vi möjliggör nettofakturering så att små energiproducenter betalar bara för skillnaden mellan förbrukad och producerad energi, det vill säga för nettoförbrukningen.

4. Vi genomför en matartariff också för småskalig förnybar energi och slopar de byråkratiska hindren för vindkraftsprojekt.

5. Vi utvecklar ett intelligent elnät som jämnar ut förbrukningstopparna och minskar på behovet av reservkraftverk.

6. Vi avstår från torven som energiform inom år 2025 och från stenkolen så snabbt som möjligt.

Målsättning 3

Vi minskar på klimatutsläppen från trafik och boende

1. Vi förtätar samhällsstrukturen i stadsregioner.

En tätare samhällsstruktur minskar på trafikbehovet och därmed på klimatutsläppen. Den tätare samhällsstrukturen bör förverkligas på ett trivsamt sätt, man bör respektera naturvärdena och trygga rekreationsbehoven.

2. Vi bör trygga ett tillräckligt utbud på kollektivtrafik överallt i Finland.
3. Förutsättningarna för fotgängare och cyklister att ta sig fram bör förbättras genom goda cykelvägar och promenadstråk.
4. Vi investerar i spårtrafiken.

Vi vill ha mera spårtrafik, vi vill ha spårvagnar i Tammerfors och i Åbo, vi vill ha snabbspårvagnar och metro. Vi bevarar tågtrafiken på alla i bruk varande tågstationer. Vi planerar ny bebyggelse i närheten av goda trafikförbindelser.

5. Vi ökar konkurrensen om den spårbaserade godstrafiken genom att dela Statens järnvägar i två företag, dels i ett som har hand om materielen, dels i ett som sköter trafiken.
6. Vi fortsätter gradera trafikbeskattningen enligt klimatutsläpp.
7. Vi minskar på utsläppen genom att stöda användningen av elbilar och biobränslen i trafiken.

Målsättningarna och styrmedlen bör säkra att det finns en marknad för hållbara biobränslen, vilka inte hotar naturens diversitet eller tävlar med produktionen av mat. Låt oss främja ibruktagandet av nya och innovativa transportsätt. Till exempel bilar i sambruk och automatiserad trafik är saker som gör det betydligt lättare för folk att röra på sig.

8. Vi tar i bruk rusningsavgifter inom de större stadsområdena.

Betalsystemet bör förverkligas utan att intimitetsskyddet riskeras.

9. Byggnadernas energieffektivitet bör förbättras ytterligare och övergången till ekologiska former av uppvärmning stödas.

Byggandet bör också vara hälsosamt. Genom att undvika mögel och andra problem med inomhusluften redan i byggnadsskedet håller byggnaderna längre och är trygga för människans hälsa.

10. Vi favoriserar ekologiska byggmaterial såsom trä.

Målsättning 4

Vi tryggar naturens mångfald

1. Vi stoppar utarmningen av naturens mångfald inom år 2020.

Vi utvidgar nätverket av naturskyddsområden med hjälp av METSO-programmet och nya nationalparker. Den skyddade arealen bör vara minst 10 procent för att trygga bevarandet av naturens diversitet.

2. Vi förverkligar kompletteringsprogrammet för skydd av kärr och myrar i sin planenliga omfattning.

3. Vi ändrar skogsvårdsmetoderna så att de stöder upprätthållandet av skogar med träd i olika ålder, förhindrar näring från att sköljas ut i vattendrag och bevarar mångfalden i ekonomiskogarna.

Vi informerar skogsägarna om möjligheterna i den nya skogslagen att ta i bruk kontinuerlig odling.

4. Vi finansierar möjligheterna att återställa vattendrag, skogar och kärr i ursprungligt skick, och skötseln av traditionella omgivningar.

5. Vi främjar fiskbestånden genom att inskränka på fiskekvoterna, utöka fridlysningarna av vissa arter, genom att bygga fiskvandringvägar och återställa floder och forsar som inte används för energiproduktion i ursprungligt tillstånd.

6. Vi förstärker skyddet av utrotningshotade stora rovdjur och stoppar rovjakten på ett effektivt sätt.

Vi utvecklar rovdjursskadeståndersättningen så den istället för att ersätta påvisade skador blir en belöning för tolerans såsom fallet redan är med skador från örnar och sälar. Detta uppmuntrar till att skydda rovdjuren och även till att minska på renskötarnas arbetsbörda.

7. Vi förverkligar den rikstäckande verksamhetsplanen för artskyddet i dess helhet.

8. Vi ökar förståelsen för vilken betydelse de tjänster naturen står för betyder för det finländska samhället och ser till att det här bättre tas i beaktande i beslutsfattandet.

De tjänster naturen producerar – det vill säga ekosystemtjänster – och deras ekonomiska värde bör bestämmas och kunskapen bör användas som hjälp i

beslutsfattande som berör miljön. Miljöministeriets framtid och anslag samt TK-centralernas självständighet och verksamhetsförutsättningar bör tryggas.

Målsättning 5

Miljöbelastningen från matproduktionen bör minskas

1. Lantbruksstöden bör styras så att vi får en mer etisk och mer hållbar produktion med mindre utsläpp.

2. Inom lantbruket övergår man från stödpolitik till att betala för de ekosystemtjänster som gårdarna producerar.

Istället för allmänna stöd betalas för de ekosystemtjänster som gårdarna producerar, exempelvis bindning av kol, mat, rent vatten, naturens diversitet, näringscirkulation, pollinering. Också för landskapet betalas en summa. Dessa nya styrmedel förbättrar samtidigt lönsamheten i den hållbara ekologiska produktionen.

3. Vi utökar den ekologiska produktionen genom att styra lantbruksstöden i en mer miljö- och djurvänlig riktning.

Vi ökar den ekologiska produktionen med genast till buds stående medel som utvidgad branschutbildning, ökad rådgivning och marknadsföring, och genom stöd till samproduktionsformer mellan olika producenter.

4. Vi främjar konsumtionen av vegetarisk mat genom att öka rådgivningen samt odlingen av balk- och proteinrika växter och förädlar dem till livsmedel. Storproduktionsstödet inom djurindustrin bör slopas.

Vegetarisk mat är etiskt, ekologiskt och klimatvänligt. Låt oss främja produktionen och användningen av en alternativ proteinkälla till köttet.

5. Vi stöder nya och innovativa sätt att återanvända näringsämnen från lantbruket.

I Finland är boskapsnäringen koncentrerad till andra områden än växtproduktionen, vilket gör det svårare att utnyttja näringsämnen från gödseln. Genom rådgivning, investeringar, utbildning och utvecklingsprojekt kan vi återanvända näringsämnen från lantbruket effektivare. Till exempel genererar en gårdsbaserad biogasproduktion av gödseln både bränsle och *ny slags* gödsel, och minskar även på näringsutsläppen.

Målsättning 6

Djurens välmåga bör ökas

1. Vi tryggar välmågan och ett arttypiskt liv för alla djur som sköts av människan.

Det rörelseutrymme och de stimulansmöjligheter som djuren har till sitt förfogande bör kännbart utökas och produktionen av djur som förädlats så långt att de blivit sjuka bör förbjudas. Man bör inom djurproduktionen övergå till en djurhushållning som fyller de ekologiska standarderna samtidigt som standarderna utvecklas till att bättre beakta djurens behov och rättigheter samt genom att slopa benämningen homeopati i skötseln av sjuka djur. Vi utökar övervakningen av djurproduktionen. Vi ser till att de som arbetar med produktionsdjur orkar bättre i sitt arbete.

2. Vi avstår från pälsdjursnäringen efter en övergångstid.

Under övergångstiden bör pälsdjurens välmåga höjas genom att farmerna förändras så att de bättre beaktar djurens arttypiska behov. Övervakningen av pälsfarmerna bör bli strängare. Stöden till farmningen, såsom investerings-, export- och elskattstödet liksom fodrets mervärdesskattestöd bör slopas.

3. Utnyttjandet av försöksdjur minskas genom att regleringen görs strängare och genom att stöda utvecklingen av alternativa forskningsmetoder.

Vi minskar på djurförsöken och övergår till att använda alternativa forskningsmetoder även om kostnaderna för dem vore högre. I första hand avslutas försök som kan ersättas med andra metoder och försök som inte genererar ny vetenskaplig kunskap. Tillståndskriterierna för de försök som orsakar mest lidande och för dem där djur används mest bör göras strängare.

4. Vi skärper straffen för djurskyddsbrott.

För allvarliga djurskyddsbrott mot produktions- och husdjur tas som primärt straff i bruk ett livslångt förbud mot djurhållning. Dessutom kan man dömas till livslångt förbud mot djurhållning för upprepade mindre djurskyddsbrott.

Grönt arbete, grön ekonomi och beskattning

För De Gröna är det viktigt att ekonomin utgår från en idé om hållbarhet och måttfullhet. Vi har ett ansvar för miljön, för klimatet och för människorna, och därför bör ekonomin fungera så att den på alla sätt tryggar människornas och miljöns välmåga. Vi vill ha ett pris på utsläppen och ett förbud mot oskäligen nedsmutsning. Vi vill göra miljösparande verksamhet till en blomstrande bransch även i Finland.

Staten bör ta en aktiv roll i konjunkturpolitiken. På kort sikt lönar det sig inte att vidta åtgärder som sätter den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen i fara och därför gör återhämtningen från lågkonjunkturen långsammare. Tvärtom bör man hålla fast vid den yrkeskunniga personalen på sjukhusen, hälsocentralerna och i skolorna. De Gröna vill att kommunerna skapar arbetsplatser i synnerhet för att sysselsätta unga och långtidsarbetslösa. Samtidigt bör den offentliga ekonomin balanseras upp trovärdigt på lång sikt genom strukturella lösningar såsom att höja sysselsättningsgraden genom att förlänga arbetskarriärerna, göra det lättare att återvända till jobbet eller till företagandet efter en arbetslöshetsperiod eller familjeledighet, genom att höja pensionsåldern då livslängden ökar och genom att stöda folk så de orkar bättre i arbetslivet. Målsättningen för den ekonomiska politiken bör också alltid vara att minska på inkomstklifftorna och att stöda välmågan hos de allra svagaste i samhället.

Finansieringen av vår välfärdsmodell baserar sig på beskattning. Tyngdpunkten i beskattningen bör flyttas från beskattning av arbete och företagande till att beskatta verksamhet som förstör miljön. Låginkomsttagare bör kompenseras för skattehöjningarna och helhetsbeskattningens progressivitet bör säkras.

Arbetet förändras. De gamla traditionella branscherna avtynar och uppsägningarna berör många finländare. De Gröna tror att vi kan skapa nya arbetsplatser inom alldeles nya branscher, skapa alldeles nya sätt att utföra arbete på och göra förändringen lättare för en var. Alla är inte supereffektiva men alla kan hitta ett arbete som lämpar sig för det de kan och orkar med. När arbetslivet förändras och produktiviteten fortsätter växa måste man sträva till att fördela arbetet bättre genom att förkorta arbetsveckan och arbetstiden.

Välfärdsstaten behöver företagare. Företagen måste erbjudas en jämnare verksamhetsomgivning där också mindre företag har en möjlighet att tävla med de större. Vi vill inte uttryckligen stöda enskilda redan befintliga företag utan

skapa marknader och nya marknadsplatser. För de sociala företagen skapas en verksamhetsmiljö som möjliggör tillväxt och framgång.

Målsättning 1

Ekonomi måste alltid anpassas till de gränser miljön ställer

1. Vi flyttar tyngdpunkten i beskattningen från beskattning av förvärvsinkomster till beskattning av konsumtion och miljöolägenheter.

En nedsmutsande produktion orsakar negativa yttre verkningar eller olägenheter som vi alla är med och betalar för. När tyngdpunkten i beskattningen flyttas måste man exempelvis genom inkomstöverföringar se till att den reella skattegraden fortfarande är progressiv.

2. Vi höjer de befintliga och skapar nya skatter på nedsmutsning och andra olägenheter.

Vi vill att förorenaren alltid betalar. Genom att flytta tyngdpunkten i beskattningen från beskattning av arbete och företagande till miljö- och hälsobaserad beskattning gör man det lönsammare att arbeta och idka företagsamhet och kompenserar för de skador som miljöförstöringen orsakat.

3. Vi rensar i sådana stödsystem som är skadliga för miljön.

I all politisk styrning måste man beakta beslutens inverkan på klimatet för att politiken ska fortsätta vara konsekvent. Enligt beräkningar beviljas årligen i Finland olika stöd som är skadliga för miljön till ett värde av 3-4 miljarder euro, det handlar bland annat om skattelättnader inom energi-, trafik- och lantbrukssektorn. Man bör rensa i stöden och omorganisera dem så att klimatvänliga val också blir ekonomiskt lönsamma.

4. Vi tar i bruk en gruvskatt och utvecklar lagstiftningen kring gruvverksamheten så att dess risker för andra näringsgrenar och för miljön minimeras.

Vi och våra efterkommande har rätt till rikedomarna i vår jordmån. Vi vill ha en rejäl kompensation för försäljningen av vår gemensamma egendom åt *resten av* världen. Gruvverksamhet bör på inga villkor tillåtas i närheten av värdefulla vattendrag eller natur- och turistområden.

5. Vi fortsätter öka skattemoroten för boende och rörlighet så att utvecklingen inom dessa sektorer stöder en hållbar klimatpolitik.

Målsättning 2

Staten ska agera målmedvetet för att utjämna konjunkturerna

1. Under dåliga tider bör staten satsa på framtiden i form av betydande offentliga investeringar.

När konsumenterna och företagen sparar ska staten och resten av den offentliga sektorn agera aktivt.

2. Under goda tider ska den statliga ekonomin skötas omsorgsfullt och man ska spara inför sämre tider.

För att staten ska kunna agera kraftfullt även under dåliga tider bör man leva sparsamt under goda tider och beakta att det alltid kommer också ekonomiskt svårare perioder.

Målsättning 3

Vi förstärker den offentliga ekonomin genom att åtgärda strukturerna

1. Vi täpper till hållbarhetsgapet genom att förnya samhällets strukturer på så sätt att man med samma pengar får till stånd bättre tjänster.

2. Vi strävar att skapa en hållbar offentlig ekonomi på så sätt att vi samtidigt åtgärdar inkomstskillnaderna och minskar på fattigdomen.
3. Vi värnar om god service för alla primärt genom att se till att skattebasen är bred och sekundärt genom att höja totalnivån inom beskattningen. Samfundsskatten bör inte sänkas.
4. Finansieringen av pensionssystemet skyddas och pensionsavgifterna höjs omedelbart till en tillräcklig nivå.
5. Vi tar i bruk en förmögenhetsskatt.

Målsättning 4

Vi gör det lönsamt att arbeta i alla situationer

1. Vi tar i bruk en grundinkomst som betalas till alla fullvuxna, vilket gör det lönsamt att ta emot arbete.

Vi stöder en grundinkomst som skulle ligga på minst samma nivå som dagens grundtrygghet. Grundinkomsten ökar folks möjligheter att besluta om sitt eget liv. Den är också ett sätt att minska på byråkratin inom vårt socialskyddssystem och gör det lönsamt att ta emot arbete.

2. Vi tar stora steg mot en grundinkomst genom att förbättra sammanjämkandet av arbetsinkomster, företagariinkomster och socialskydd.

Genom att forma om nuvarande socialskyddsförmåner och sammanjämka förvärvsarbete, företagande och socialskydd bättre än idag tar vi flera steg mot en grundinkomst. Vi slopar flitfällorna så att det för varje arbetad timme blir mer kvar i handen av inkomsterna. Vi tar i bruk ett inkomstregister som fungerar i realtid för att möjliggöra att var och en håller sig à jour vad gäller de egna inkomsterna och kan följa med hur arbetsinkomsterna påverkar förmånerna. Vi ser till att arbetsinkomsterna aldrig någonsin uppskjuter utbetalningen av socialskyddsförmånerna.

3. Vi utvidgar möjligheterna till deltidssjukpeng så de omfattar deltidarbetsförmögna i alla olika arbetssituationer.

4. Vi höjer inkomstgränsen för arbetsoförmögenhetspensionen och gör gränsen **åldersbaserad**.

Förändringen möjliggör att man utför meningsfullt arbete utan att gå miste om arbetsoförmögenhetspensionen. Det här förbättrar ställningen för till exempel handikappade och de som genomgår mental rehabilitering.

5. Vi slopar överlåtelseskatten på fastigheter och bostadsaktier.

Överlåtelseskatten minskar på bostadshandeln och gör den långsammare och försvårar på så sätt bytet av bostad och arbetsrelaterade flyttningar. Skatten straffar i synnerhet dem som flyttar ofta. I stället samlar vi in mer medel genom att höja fastighetsskatten.

Målsättning 5

Vi vidtar en mängd olika åtgärder för att höja sysselsättningsgraden

1. Vi arbetar för att folk ska må bra på jobbet och för en jämnare fördelning av arbetet genom att förbättra påverkningsmöjligheterna vad gäller arbetstid, arbetstidsbanker och flexibla arbetstidsarrangemang.

2. Vi underlättar deltidsarbete i situationer där det hjälper folk att orka bättre i arbetet och förhindrar att arbetskarriären upphör eller avbryts.

3. Vi höjer den undre gränsen för ålderspension och binder den till förväntad livslängd.

För att finansieringen av pensionssystemet och välfärdsstaten ska kunna tryggas när livslängden ökar måste arbetsårens andel av livslängden ökas för att rättvisan generationerna emellan ska tryggas. Samtidigt måste man försäkra sig om att när pensionsgränsen höjs så måste ett tillräckligt ekonomiskt skydd garanteras också i de situationer då man tvingas lämna förvärvsarbetet i förtid före ålderspensionen.

4. Vi graderar pensionsavgifterna så att de pensionsavgifter arbetsgivaren betalar för personer under 25 år och personer över 55 år sänks ordentligt. Detta kompenseras genom att höja avgifterna för personer mellan 35 och 54 år.

5. Vi stöder arbetsgivarnas möjligheter att anställa personer på deltid genom att till exempel ersätta arbetsgivarna för en del av socialskydds- och pensionsavgifterna.

När en deltidsarbetsförmögen person blir företagare bör hen ha möjlighet att få motsvarande stöd för att ha sysselsatt sig själv till exempel genom en förhöjd startpeng.

6. Vi fortsätter med ungdomsgarantin och utvecklar den i enlighet med forskningsrönen och ser till att garantin ges tillräckliga resurser.

Vi förhindrar marginalisering genom att inom tre månader efter konstaterad arbetslöshet garantera varje ungdom en studie-, en verkstads-, en rehabiliterings- eller en arbetsprovplats. Vi erbjuder ett sysselsättningsstöd som beaktar den ungas individuella krav.

7. Vi minskar på rekryterings- och arbetsdiskrimineringen.

Vi minskar rekryterings- och arbetsdiskrimineringen genom effektiv övervakning, genom att göra arbetsgivarens mer medveten om saken, genom att ta i bruk medel som ökar jämställdheten i arbetslivet och genom att öka kunskapen om vilka rättigheter som gäller i synnerhet hos de arbetssökande och arbetstagare som tillhör grupper som är mest utsatta för diskriminering. Inom offentliga anställningar tar vi i bruk anonym rekrytering.

Målsättning 6

Vi förbättrar förutsättningarna för företagande

1. Vi underlättar möjligheterna till finansiering i företagandets olika skeden.

Svårigheten att hitta finansiering hindrar folk från att påbörja och utveckla företagsverksamhet. Speciellt små företags förutsättningar att utnyttja exempelvis masskuldebrevslån som finansieringssätt bör främjas.

2. Vi förbättrar små företags möjligheter att delta i offentlig upphandling.

Att delta i den offentliga sektorns projekt erbjuder mindre och utvecklingsdugliga företag viktiga möjligheter att växa och skaffa sig referenser. Genom att dela upp de offentliga upphandlingarna på ett ändamålsenligt sätt i mindre delar förbättras de små företagens möjligheter att delta i

offerttävlingarna. Behandlingsköerna i marknadsdomstolen åtgärdas och väntetiden för behandling får inte ta längre än en månad.

3 Vi förbättrar socialskyddet för företagarna och dem som sysselsätter sig själva.

Man borde kunna röra sig smidigare mellan företagande och förvärvsarbete så att inte socialskyddet avbryts när ens situation förändras.

4. För att garantera att arbetsvillkoren följs och rättsskyddet är effektivt ges organisationer rättighet att väcka grupptalan å sina medlemmars vägnar till exempel i en situation där det en stor aktör står emot flera självständiga yrkesutövare (till exempel journalister, översättare).

5. Vi tillåter utförsäljning av öl och vin från restaurangerna. Vi tillåter småbryggerier att sälja sina produkter från en affär som ligger i anslutning till produktionsutrymmena.

6. Vi avstår från begränsningarna i öppethållningstider för affärerna inom detaljhandeln och servicebranschen.

Målsättning 7

Vi skapar nytt arbete

1. Vi skapar en bred grön investeringsstrategi. Vi grundar en industrifond baserad på ren energi och miljöteknologi för att stöda forsknings- och utvecklingsverksamhet, grundandet av företag och deras tillväxt och internationalisering.

2. Vi förändrar företagsstödsystemet så att istället för direkta företagsstöd förbättrar vi verksamhetsförutsättningarna för små och nystartade företag. Istället för investerings- och produktionsstöd söker vi nya sätt att skapa innovationer, till exempel genom att finansiera idétävlingar och olika experiment.

3. Vi gör Finland till det första landet som avstått från stenkol genom att investera i ren energi och energieffektivitet.

Genom att flytta tyngdpunkten från importberoende och förorenande energiformer till inhemsk förnybar energi och lösningar som höjer

energieffektiviteten skapar vi mer arbete i Finland och minskar på underskottet i bytesbalansen.

4. Vi gör Finland till världens ledande utvecklare och exportör av vårdtjänster och vårdteknologi.

Åldersstrukturen på den finländska befolkningen förändras och det förutsätter att vi utvecklar världens bästa hälsovård och vårdtjänster. Vi gör branschen till en framgångsrik exportprodukt bland annat genom att utveckla vårdteknologi.

5. Vi stöder skapandet av nya arbetsplatser i mikroföretagen och de små och medelstora företagen.

Vi utvecklar elektroniska tjänster i anslutning till sysselsättningen och underlättar anställningen av de första arbetstagarna.

6. Vad gäller styrningen av statens ägande vill vi att ägandet koncentreras till de strategiskt viktiga företagen. Ägandet i icke-strategiska företag minskas.

Målsättning 8

Vi täpper till skatteparadisen och förhindrar skatteflykten bland företagen

1. Transparensen i företagens ägararrangemang och penningströmmar ökas med hjälp av en nationsbaserad ekonomisk rapportering.

Bokslutsdirektivet bör kompletteras med en äkta nationsbaserad plikt att offentliggöra boksluten. Detta bör gälla alla företag. För att främja en nationsbaserad rapportering bör statsföretagen visa gott exempel. Finland bör gå i bräschen vad gäller EU-regleringen härvidlag.

2. Vad gäller automatiskt informationsbyte av företagens skatteuppgifter bör vi förhandla fram ett globalt och i första hand ett inom EU ikraft varande avtal om automatiskt informationsbyte.

Om ägandet och penningströmmarna förblir dolda ser vi inte hur kapitalströmmarna inom de multinationella bolagen rör sig och vem som utnyttjar skatteparadis.

3. I upphandlingsdirektivet inskrivs en möjlighet att som konkurrenskriterium använda sig av bokföringens transparens, och låta bli att anlita företag som utnyttjar skatteparadis. Finland bör driva ärendet i EU-kommissionen och EU-rådet.
4. Vi grundar ett offentligt register över företagens verkliga ägare och över de medlemmar som sitter i betydande stiftelser och deras bindningar. Vi avstår från förvaltarregister.
5. Vi gör en lista över länder som betraktas som skatteparadis. Listan används för att till exempel styra statens och pensionsbolagens placeringsverksamhet och göra den ansvarsfullare. Listan används också vid skatteparadisfria upphandlingar.
6. Vi främjar en internationell reglering av överföringspriser.
7. Konkurrenslagstiftningen bör kompletteras med en möjlighet att utesluta ett företag som gjort sig skyldigt till skattesmitning eller mutbrott ur offentlig upphandling.

Jämställd välmåga och tjänster av hög kvalitet

Inkomst- och förmögenhetsskillnaderna liksom skillnaderna i välmåga bör minskas och uppkomsten av dem förhindras preventivt. De Gröna godkänner inte en växande ojämlikhet. Alltför ofta känner den välmående inte igen det illamående som finns i samhället på grund av att det sociala avståndet vuxit sig för stort. Vi måste sätta stopp för tudelningen av samhället där vissa har mycket och andra ingenting.

De mest jämställda samhällena är de som klarar sig bäst och en förbättring av de sämst belägnas situation är till nytta för hela samhället. Alla bör ha jämlika möjligheter till ett gott liv, till utbildning och utkomst. Till grundtryggheten hör ett tillräckligt socialskydd och omfattande offentliga tjänster. I all politik bör man tänka i längre banor än i en valperiod. Spiralen och anhopningen av illamående bör tas itu med innan det uppstått ett behov av långt mer kostbara reparerande åtgärder.

Skillnaderna i hälsa kan minskas genom att man förstärker den preventiva grundhälsovården. Den offentliga hälsovården bör utvecklas så att den garanterar en högkvalitativ hälsovård åt alla. De förmögnas flykt till privata vårdproducenter får inte fortsätta och sprida sig också till andra områden, utan

den offentliga hälsovården bör vara jämlik och av hög kvalitet såväl för låg- som höginkomsttagare.

Hälsovården bör beakta olika åldersgrupper och människors specialbehov. Arbetshälsovården bör utvecklas så att den återgår till sin ursprungliga uppgift att ägna sig åt preventiv och hälsofrämjande vård. De arbetslösas hälsovård bör i synnerhet betona tjänster som upprätthåller arbetsförmågan. Yrkeshögskolestuderande bör knytas till samma hälsovård som universitetsstuderande.

De Grönas målsättning är en kommunstruktur som möjliggör tillräckliga och högkvalitativa bastjänster. Att de stora städerna och landsortscentrumen klarar sig bra är synnerligen viktigt för att ekonomin ska kunna förnya sig och arbetsplatser skapas. Vi ska bygga fler skäligt prissatta bostäder för att minska på bostadslösheten och den fattigdom som har att göra med höga boendekostnader. De stora stadsområdena bör ta större ansvar för att det byggs hyresbostäder med rimliga hyror. Genom ett vettigt bostadsbyggande och genom en vettig planering kan man förhindra marginalisering av bostadsområden och skolor.

Målsättning 1

Vi minskar på inkomst- och förmögenhetsskillnaderna

Att minska på inkomst- och förmögenhetsskillnaderna bör vara en av politikens centrala målsättningar eftersom jämlikhet främjar välmågan. Människor har rätt att sträva efter framgång och också förmögenhet, men ett gott samhälle utjämnar skillnaderna mellan folk med hjälp av beskattning och inkomstöverföringar.

1. Vi utjämnar inkomstskillnaderna genom att se till helhetsskattegradens progressivitet. Beskattningen av kapitalinkomster höjs och görs mer progressiv än idag.

2. Vi höjer arvsskatten på stora egendomar.

En människa som får ett stort arv förmår betala en rimlig del av förmögenheten till den gemensamma potten.

3. Vi främjar den sociala bostadsproduktionen, byggandet av hyresbostäder till rimligt pris och byggandet av studentbostäder.

4. Skattestöden till ägarboendet bör gradvis krympas med en rättvis behandling av hyres- och ägarboende som målsättning.

5. Vi förbättrar de ensamboendes ställning genom att stöda produktionen av små och rimligt prissatta bostäder och genom att förenhetliga lagstiftningen som idag behandlar ensamboende ojämlikt jämfört med dem som bor tillsammans.

Målsättning 2

Vi minskar på skillnaderna i hälsa och välmåga

1. Vi satsar på preventivt och tidigt stöd.

Vi förbättrar social- och hälsovårdens förmåga att i tid känna igen risker och problem.

2. Vi stärker de offentliga tjänsterna genom att slutföra servicestrukturen ("sote-reformen") och genom att se till att bevara den demokratiska kontrollen.

Styrningen av social- och hälsovården bör demokratiseras. Det här genomförs genom att välja nya de nya stordistriktens beslutande organ genom direkta val. Stordistriktet beviljas beskattningsrätt. Vid ibruktagandet av servicestrukturen-områdena måste man se till att anskaffningarna inte orsakar en koncentration av produktionen, utan att anskaffningarna görs så att också små företag och organisationer kan komma i fråga som producenter. Välfärdstjänsterna ska i första hand produceras offentligt.

3. Vi gör samarbetet mellan socialvården, grundhälsovården och specialistsjukvården tätare.

4. Vi avskaffar den alltför splittrade finansieringen av hälsovården.

På lång sikt bör alla gräddfiler inom hälsovården avskaffas och hälsovården istället omformas till en offentlig service som är lätt att tillgodogöra sig i olika delar av landet. Att avskaffa den alltför splittrade finansieringen är det första steget; olika aktörer bör inte dra nytta av att man bollar med människor mellan olika luckor.

5. Vi förstärker den offentliga hälsovården genom att avskaffa FPA-ersättningarna för privat sjukvård och använder de pengarna till att förbättra den offentliga sjukvården.

Avskaffande av FPA-ersättningen görs stegvis och genom att man särskilt beaktar specialområden som psykoterapi, barnlöshetsbehandlingar, tandvård, ögonläkarvård och liknande.

6. Vi förstärker funktionsdugligheten i vårdkedjorna genom att påtvinga olika aktörer att bygga upp en vårdhelhet tillsammans med till exempel mentalvården och missbrukarvården.

7. Tyngdpunkten i narkotikapolitiken flyttas från bestraffning till en minskning av skadorna.

Användning och innehav av i strafflagen klassificerade olagliga narkotiska medel för eget bruk bör inte vara straffbart. Dessutom bör det ges mer resurser till rehabilitering av missbrukare.

Målsättning 3

Vi tar hand om dem som är i en sämre situation

1. Vi förbättrar elev- och studentvården (bland annat hälsovårds-, kurator- och psykologtjänsterna) och garanterar högkvalitativa mentalvårdstjänster för barn och unga i hela Finland.

2. Vi reparerar skolorna och daghemmen som har problem med inneluften så att barnen inte får livslånga hälsoproblem.

3. Vi gör det möjligt för papperslösa invandrare att också få ta del av ***den icke-brådskande hälsovården***.

4. Vi stöder grundandet av matbanker med offentliga medel.

Matbankerna utnyttjar sig av butikernas och producenternas överlopsmat och erbjuder organisationer den för att de ska dela ut maten och minska på matfattigdomen.

5. Vi förnyar upphandlingslagen så att utsatta grupper som de handikappades boendetjänster kan lämnas utanför konkurrensutsättningen.

Ett öppet konkurrensförfarande ska inte tillämpas när man tillgodoser tjänster i anslutning till de handikappades boende.

6. Vi ersätter arbetsoförmögenhetspensionen, som utbetalas som folkpension till dem som saknar arbetshistoria, med ett lika stort stöd där det inte förekommer begränsningar vad gäller att skaffa egna inkomster.

Förnyelsen hjälper långtidssjuka och dem som har ett bestående handikapp.

7. Vi minskar barnfamiljernas fattigdom genom riktade stöd.

Barnfamiljernas fattigdom orsakar inkomstskillnader som går i arv. Vi beaktar bland annat ensamförsörjarfamiljerna som är i behov av stöd.

8. Vi avstår från nedskärningen i anslutning till samsökplikten av utkomststöd och arbetslöshetsskydd för personer under 25 år.

9. Indrivningen av offentliga fordringar koncentreras till den offentliga sektorn. Vi tar i bruk en mekanism med vilken anhopningen av skulder kan upptäckas i tid och skuldspiralen brytas.

10. Vi skapar ett servicesystem för våldsoffer, där det finns tillräcklig expertis för offer som befinner sig i synnerligen utsatt läge. Skyddshemmens antal bör höjas kännbart.

11. Vi stöder boendestyrningen för de unga så att också de unga som redan förlorat sina chanser på den öppna bostadsmarknaden kan fortsätta sitt liv.

12. Vi avskaffar den rättsliga straffbarheten för bruk och innehav av cannabis för eget bruk samt för odling av cannabis.

Målsättning 4

En äldreomsorg av god kvalitet

Ålderdom är inte en sjukdom, utan ett livsskede där människans aktivitet och initiativtagande bör stödas.

1. Vi försäkrar oss om att man alltid tar människans egen vilja i beaktande då man ordnar med äldreomsorg.
2. Vi överför egenvårdstödet till FPA. Man bör värna om tillräckliga anslag till egenvårdstödet.
3. Vi utvecklar egenvårdstödsystemet genom att garantera egenvårdarna ett tillräckligt helhetsbaserat stöd. Vi ser till att folk orkar med sina jobb genom att garantera tillräckligt många lediga dagar och ordnar med fungerande arrangemang av vikarierande vård för dem som har egenvårdare.
4. Vi ser till att normerna gällande personaldimensionering i äldreomsorgslagen förverkligas i kommunerna.
5. Vi ökar andelen geriatriker och minnesvårdare i grundhälsovården.

På så sätt försäkrar vi oss om att man på ett tidigt stadium upptäcker sjukdomar hos de äldre och förstår sig på människans komplexitet och livsbågens inverkan på åldrandet.

6. Vi håller fast vid principen att folk har rätt att bo hemma så länge som möjligt och få tillräcklig hjälp och tillräckligt stöd för boendet i hemmet, eller alternativt söka sig en annan boendeform.

Oberoende av boendeformen garanteras rätt till tillräcklig hjälp och tillräckligt stöd ända fram till terminalvården. Om man vill bör man också få terminalvård i hemmet.

7. Vi förbättrar de äldres möjligheter till ett självständigt och lyckligt liv genom att erbjuda högklassig preventiv rehabilitering och därmed förhindra anstaltberoende.

Kunskap, bildning och kultur är Finlands trumfkort

Utbildning och bildning skapar en rättvisare och mer jämställd värld. Den gröna välfärdsstaten byggs upp med hjälp av kunniga och utbildade medborgare. En jämställd, mångsidig och högklassig utbildning är det glest befolkade Finlands trumfkort och välfärdsstatens grundpelare i den globala konkurrensen. Enligt De

Gröna lönar det sig att satsa mer pengar på kultur, vetenskap, utbildning och bildning. Det är där vi hittar Finlands styrka.

Höjningen av utbildningsnivån globalt ställer allt hårdare kvalitetskrav också på Finlands utbildningssystem. Ett bra system stöder framväxten av balanserade, bildade individer och förbereder dem inför förändringarna i världen. Att kunna fortsätta det finländska skolsystemets framgångssaga förutsätter en betydande tilläggsfinansiering av utbildningen på alla stadier. Viktigt för den andliga och kroppsliga välmågan är förutom utbildning också möjligheten att ta del i kulturskapandet och i kulturkonsumtionen. Motion är tack vare att den upprätthåller grundkonditionen den viktigaste faktorn när det gäller att stävja levnadsstandardsjukdomar. Att främja motion och allas möjligheter att ägna sig åt hobbyer är en investering i samhällets välmåga och hjälper folk att orka bättre i arbetslivet.

Enligt De Gröna bör utbildningen leva i takt med förändringarna i världen omkring oss. Nutiden, för att inte tala om framtiden, bygger inte längre på vare sig papper eller den kunskap som auktoriteter dikterar. Därför bör man på alla utbildningsnivåer se till att betydligt snabbare börja utnyttja data- och kommunikationsteknik bland annat genom att öka undervisningen i datateknik och i så stor utsträckning som möjligt ta i bruk elektroniska läromedel. Samtidigt bör man demokratisera skol- och studievärlden så att utbildningen kan ge bättre färdigheter än tidigare till aktivt deltagande i ett demokratiskt Finland.

Målsättning 1

Alla ska ha ekonomisk möjlighet att koncentrera sig på studierna oberoende av livssituation

1. Utbildningen bör förbli kostnadsfri.

Utbildning som leder till en examen bör också i fortsättningen vara avgiftsfri på alla utbildningsnivåer, inte heller utländska studenter ska behöva betala en terminsavgift. Avgiftsfri utbildning betyder också att till exempel läromedel och material för andra stadiet samt studentskrivningarna ska vara utgiftsfria.

2. Föräldrarnas inkomster ska inte längre inverka på studiestödet för studenter på andra stadiet som bor självständigt och har fyllt 18 år.

3. Studiestödet förnyas för att möjliggöra studier på heltid.

Studiepengen och bostadstillägget bör höjas så att det är möjligt att studera på heltid under terminerna utan att behöva förvärvsarbete vid sidan av studierna. Studiestödets karaktär av lån bör inte förstärkas och villkoren för att beviljas studiestöd bör inte skärpas. På lång sikt bör vi övergå till en för alla gemensam grundlön.

4. De studerandes socialskydd bör utvecklas så att det är anpassat till alla slags livssituationer.

Fattigdomen i barnfamiljer där föräldrarna studerar bör åtgärdas genom att förbättra socialskyddet till exempel genom en höjning av försörjarbidraget. Behandlingen av högskolestuderande gällande sjukdagpeng bör modifieras och studier på deltid bör göras möjligt för personer med familj och studerande som får sjukdagpeng.

Målsättning 2

Alla ska ha rätt att lyckas med sina studier, men också att göra misstag

Felval av studieinriktning ska inte bestraffas utan möjligheterna att röra sig mellan olika studieinriktningar bör snarare göras lättare och snabbare.

1. Högskolornas studievalsmetoder bör förnyas.

Högskolornas inträdesprov bör i högre grad än idag basera sig på lämplighet och inte bara på att mäta utantillkunskap. Nya urvalsmetoder – såsom användningen av lämplighetstest och omfattande nätkurser – bör bli vanligare i urvalsproverna.

2. Läroinrättningarna bör få nationella spelregler för sökkriterierna när studenter byter från en studieinriktning till en annan.

Att utbilda människor inom de områden de vill ägna sig åt skapar bättre kunskaper och välmåga. Ett felval i studiekarriären får inte bli ett hinder för någon att utbilda sig inom det område man vill, utan man bör skapa tydliga spelregler mellan läroinrättningarna för de studenter som byter från ett utbildningsprogram till ett annat, och utöka sätten på vilka man kan avlägga sina studier smidigt.

3. Vi satsar mer på studieprocesserna och studentservicen.

Alla bör ha möjlighet att avlägga sin examen inom en för den egna karriären ändamålsenlig tid och utan orimligt veckoarbete *orsakat av gränserna för studietiden*. Det här innebär mer pengar såväl för undervisningen som för stödfunktioner såsom studiepsykologer och -handledare samt fler sätt på vilka man kan avlägga sina studier smidigt.

4. På alla utbildningsnivåer bör man försäkra sig om lika möjligheter att påbörja utbildningen och slutföra den utan diskriminering.

5. Vi tryggar rätten till studiestöd för dem som byter studieinriktning och dem som avlägger en andra examen.

Målsättning 3

Vi gör Finland till världens kunnigaste och mest innovativa land

1. Mätningen av högskolornas resultat förändras till att bli kvalitetsbaserad.

Att producera examina och studiepoäng är inte enbart ett tecken på högkvalitativ utbildning. Kvalitetsmätningen bör få större tyngd vid finansieringen av högskolorna.

2. Vi övergår från en tunnellik examensproduktion till en kompetensbaserad utbildning.

Formella examinas betydelse som garanti för kompetens kommer att minska i framtiden. Man måste kunna avlägga mer mångfacetterade studiekombinationer än idag för att studenterna ska kunna förbereda sig på bästa möjliga sätt inför sina framtida kunskapsbehov.

3. Vi förbättrar möjligheterna till utbildning för arbetslösa och för dem som vill utbilda sig vid sidan av sitt jobb.

Branscher föds och dör ut, vilket syns i att gamla arbetsplatser försvinner och nya arbetsplatser föds. En kontinuerlig utbildning och inlärningskultur håller uppe en mångsidig kunskap och beredskap att skola om sig för nya områden. Arbetsgivarna och staten bör ge förutsättningar ekonomiskt och tidsmässigt för

ett livslångt lärande såväl i fasta som i tidsbundna jobb liksom för dem som arbetar som företagare.

4. Vi väljer en vetenskapspolitisk expertarbetsgrupp som stöd för regeringen.

I en civiliserad stat borde de politiska besluten i högre grad än idag vara baserade på forskningsdata. Ledningen som innehar vårt lands högsta demokratiska beslutsmyndighet ska ha möjlighet att utnyttja de allra bästa forskningsresultaten. Expertarbetsgruppen fungerar också som samarbetslänk och förmedlare mellan den finländska högskolevärlden och beslutsfattare.

Målsättning 4

Vetenskapen och konsten i Finland bör fortsättningsvis hålla hög klass

Vi höjer grundfinansieringen av högskolorna och förbättrar vetenskapsmännens och -kvinnornas liksom konstnärernas ekonomiska situation.

2. Vi utökar demokratin och förstärker gemenskapen på alla nivåer av utbildningen.

De stela och uppifrån dikterade strukturerna och forskningsinriktningarna hindrar folk från att upptäcka nya och ovanliga forskningsinriktningar och gör dessutom att utbildningen utvecklas långsammare. I synnerhet högskolorna bör vara alerta inför olika förändringar i samhället, men samtidigt minnas att granska dem kritiskt.

3. Vi främjar internationaliseringen av högskolorna och samhället.

Världens bästa vetenskap eller världens bästa innovationer kan inte skapas utan internationella nätverk, och med ett kunnande av b-klass klarar man sig inte i den globala ekonomin och vetenskapen. Vi måste locka studenter, forskare och personal från hela världen till våra högskolor, och de bör få stöd för att kunna integrera sig i det finländska samhället. Vi bör utöka möjligheterna till internationalisering för finländska studenter, forskare och för **högskolepersonalen**. Samtidigt bör vi se till att finska och svenska också i fortsättningen används som språk i undervisningen och forskningen.

4. Upphovsrättslagstiftningen bör förberedas i samarbete mellan upphovsmän, konsumenter och förmedlare.

Utnyttjandet av verk som lyder under upphovsrätten bör dock underlättas så att upphovsrättsinnehavaren får ersättning för sitt jobb. Giltighetstiden för upphovsrätten och upphovsrättens närstående rättigheter bör inte förlängas för förlängningarna i giltighetstid innebär inkomstöverföringar till de stora mediebolagen.

Konsumenterna bör få rätten till användning definierad för verk som de har skaffat.

5. Forskning inom EU-området som utförts med offentligt stöd måste publiceras som open access (öppen tillgänglighet)-publikation.

Målsättning 5

Man bör trygga likställda rättigheter till motion, kultur och bildning

Fysisk och psykisk välmåga förbättrar både livskvaliteten och sänker kostnaderna för sjukvård.

1. Olika former av kultur och idrott får jämlikt stöd.

Ett livligt kultur- och idrottsliv har ett egenvärde oberoende av dess kommersiella lönsamhet. Olika kultur- och idrottsformer, även marginella och nya, ska få stöd ur statens och kommunens medel och kunna utövas i statliga och kommunala utrymmen. Kulturens och konstens frihet i verksamheten bör tryggas. När kultur och motion stöds bör man beakta jämlikheten mellan könen och det breda spektret vad gäller kön och sexualitet.

2. Kvaliteten på motions- och kulturtjänster bör säkras. När man planerar tjänsterna bör man beakta specialgruppernas behov för att få med grupper som utnyttjar dessa tjänster mindre flitigt.

3. Vi ser till att biblioteket kan förnya sig och också i fortsättningen erbjuda folket bildning.

Bibliotekens verksamhet bör utvecklas för att svara på utmaningen från digitaliseringen, samtidigt som man bevarar hinderfriheten. Biblioteken bör utveckla distributionen av e-böcker och göra statens och kommunens handlingar och databaser lättillgängliga. Biblioteken bör utvecklas också för att i allt högre grad bli platser för delaktighet, gemenskap och offentlig informations-spridning. Bland annat bör man ge utbildning och stöd för informations-spridning inom olika grupper. Vi ser till att närbiblioteken bevaras med hjälp av statliga specialstöd.

4. Det fria bildningsarbetet bör tryggas.

Arbetar- och medborgarinstitutens uppgift är att öka bildningskapitalet liksom det sociala kapitalet. De bör i synnerhet koncentrera sig på befolkningsgrupper som inte nås av den övriga utbildningen.

Målsättning 6

Vi utvecklar och gör den tidiga fostran och grundskolan mer jämlik

1. Skolor som finns i områden som behöver speciellt stöd bör få riktat stöd.

Att grundskolorna separeras i goda och dåliga är en utveckling som måste stoppas. Det bör ges särskilt stöd åt skolor där det bland elevernas föräldrar finns till exempel fler arbetslösa än i genomsnitt och fler med invandrarbakgrund än i genomsnitt.

2. Vi värnar om att gruppstorleken förblir liten inom dagvården och i grundskolan.

3. Vi tryggar den subjektiva dagvårdsrätten och håller fast vid att avgifterna är graderade enligt inkomst.

En god tidig fostran och vid behov en heldags dagvårdsplats är barnets subjektiva rätt oberoende av föräldrarnas livssituation. Vi utökar antalet högre betalningsklasser i dagvårdsavgifternas övre spektrum.

4. Vi förnyar läroplanerna så de fyller behoven i nutids-Finland.

De krav som ställs i det nutida samhället ska svaras på genom att redan i den tidiga fostran och i lågstadiet inleda undervisning i datateknik. I ett pluralistiskt Finland bör man istället för att ha särskild undervisning i den egna religionen för eleverna övergå till en för alla gemensam undervisning i världsåskådning. Också utbudet på undervisning i ryska bör ökas märkbart i skolorna och nivån på undervisningen höjas.

5. Vi övergår till elektroniska läromedel och till att utnyttja nya former av undervisning.

Att övergå till öppna och elektroniska läromedel sparar in kostnader och förbättrar på alla stadier elevernas och studenternas färdigheter att verka i informationssamhället. Med hjälp av undervisning på nätet kan utbildningsutbudet breddas och smidigheten i studierna ökas. Staten bör satsa på att det produceras mer öppet undervisningsmaterial.

6. I uppfostran bör vi beakta könets mångfald och främja den här insikten. Gruppindelning i undervisningen på basis av kön bör slopas.

En människorättsfostran som är könssensitiv, som river upp maktskillnaderna mellan könen och som tar i beaktande könets mångfald är något som bör inkluderas på alla nivåer i läroplanerna. Antivåldsfostern bör ingå redan i den tidiga fostran och dessutom inkluderas i hela utbildningssystemet.

7. Det bör skapas demokratiska gemenskaper av skolorna.

Skolorna bör vara demokratiska gemenskaper. Barnen och ungdomarna bör ges makt och ansvar i takt med att de blir äldre. Föräldrarna bör fås med i skolgemenskapen tillsammans med eleverna och hela personalen.

8. Vi gör oss av med könsorienteringen inom undervisningen och dess benägenhet att gå i arv.

Utbildningsvalen får inte bero på könet eller på föräldrarnas utbildningsnivå. Ända från den tidiga fostran bör man stöda barnens och de ungas egna val, deras mod att göra otypiska val och låta bli att bry sig om förhandsföreställningarna kring det egna könet eller den egna bakgrunden.

Målsättning 7

En högklassig utbildning på andra stadiet är möjlig att uppnå

1. Vi garanterar alla en utbildningsplats på andra stadiet.

De som lider av dåliga språkkunskaper eller inlärningssvårigheter bör få stöd för att underlätta övergången till det andra stadiet. Antalet utbildningsplatser bör anpassas till åldersgruppernas storlek i området och till utbildningsbehoven.

2. Vi minskar avbrotten i studierna på andra stadiet med hälften.

De studerandes stödfunktioner och studiehandledning bör förbättras för att avbrotten i studierna ska minska. Som alternativ till en efter skolan formad undervisning bör man erbjuda läroavtalsundervisning som är lättare tillgänglig. Vi utvecklar möjligheten att genomföra andra stadiets studier genom en ändamålsenlig hybridexamen.

3. Vi ser till att utbildningen på andra stadiet bättre än hittills stöder fortsatta studier.

Ett jämställt, demokratiskt samhälle som respekterar de mänskliga rättigheterna

För De Gröna mäts jämlikheten efter vårt sätt att i vardagen bemöta en annan människa. Jämlikhet är inget abstrakt begrepp enligt vilket var och en vore jämlik bara vid födseln. Vi vill inte bara att alla garanteras jämlika möjligheter, vi vill också att vårt dagliga liv ska vara jämlikt. Därför har varje människa rätt till jämlikt medborgarskap i samhället. Alla tillhör någon minoritet, men jämställdhet gynnar också majoriteterna. Jämställdhet innebär att alla har frihet att vara sig själva.

Vi anser att i ett rättvist samhälle är möjligheterna jämlika och jämlikhet och likställdhet förverkligas också i praktiken. De Gröna är ett feministiskt parti, som förutsätter att man i all beslutsfattning gör en värdering av genuseffekterna och de sociala effekterna av ett beslut.

Enligt De Grönas demokratiuppfattning tillhör makten alla, inte enbart de fullvuxna medborgarna som med jämna mellanrum har möjlighet att rösta. Målsättningen är att var och en kan bära ansvar för samhället och miljön, var och en kan kräva att få makt och utöva makt och upplever sig som delaktig i det beslutsfattande som berör henne själv och samhället.

Målsättning 1

Jämlikheten mellan könen bör förbättras och diskrimineringen baserad på könstillhörighet bör upphöra genom att man river ner de strukturer som upprätthåller den

1. Kostnaderna för föräldraskap ska fördelas jämnt mellan alla arbetsgivare genom att överföra utbetalningen direkt till FPA.
2. Vi främjar en jämnare användning av föräldraledigheten mellan könen genom att ta i bruk en 6 + 6 + 6-modell.

I 6 + 6 + 6-modellen får båda föräldrarna en sex månaders föräldraledighet och den tredje sexmånadersperioden kan delas fritt mellan föräldrarna.

3. Den finländska abortlagstiftningen bör förnyas så att vi i hela landet tryggar tillräckliga och neutrala samtalstjänster och stöd åt kvinnans eget beslut.

4. Vi förnyar lagstiftningen kring könets juridiska fastställande och den könskorrigering vården med utgång i de mänskliga rättigheterna och åtgärdar de övriga människorättskränkningarna som transmänniskorna är utsatta för.

Den juridiska och den medicinska könskorrigeringen särskiljs från varandra och som grund för det juridiska könet tas personens egen anmälan och hennes självdefinition. Kravet på oförmåga till fortplantning, kravet på att personen ska vara ogift, de medicinska villkoren och kravet på en oföränderlig könsrollstillhörighet avskaffas vad gäller villkoren för bestämning av könstillhörighet. Könskorrigering vård bör möjliggöras också för dem som inte känner sig passa in i en tudelad könsrollsmodell. Vi tar i bruk möjligheten att som juridiskt kön anmäla ett odefinierat kön.

De intersexuella barnens vård bör utredas och ges en enhetlig, människorättsbaserad guidning som grundar sig på de nyaste forskningsrönen och erfarenheterna. Barnens kroppsliga immunitet bör tryggas och onödig könskirurgi upphöra. På rådgivningsbyråerna bör man kunna bemöta intersexualitet och stöda de intersexuella barnens föräldrar.

5. Programmet för likalön främjas aktivt och jämställdhetsplanerna förverkligas för att minska på löneskillnaderna mellan könen.

6. Alla offentliga beslut genomgår en värdering gällande deras genuseffekt.

I allt beslutsfattande, all rekrytering och budgetering bör man se till jämlikhetsaspekterna. I all offentlig verksamhet bör man uppskatta jämlikhetsaspekterna.

7. I börsbolagens styrelser bör man tillämpa 40 procents könskvot.

8. Finland ratificerar och förverkligar Europarådets konvention om våld och familjevåld gentemot kvinnor.

Staten bör reservera tillräckligt med resurser för att konventionen ska kunna följas och tillräckliga tjänster tas i bruk, bland annat ett heltäckande nätverk av skyddshem och stödcentraler med låg tröskel, nationella hjälptelefontjänster som fungerar dygnet runt och grundandet av ett organ som koordinerar arbetet mot våld i nära relationer. I detta organs verksamhet bör beaktas speciella drag som anknyter till våldsutövarnas och offrens kön och ställning inom familjen. Domarna för sexbrott och människohandel bör skärpas.

Målsättning 2

Alla parrelations- och familjeförändringar bör bemötas likställt

1. Vi stiftar en jämställd äktenskapslag som ger alla par oberoende av kön samma rättigheter och skyldigheter.

2. Vi avskaffar hindren för jämlika alternerande föräldraskap i lagstiftningen.

3. Vi ändrar familjeledighetssystemet så att specialsituationerna i icke-typiska familjer beaktas.

4. Makans/makens inkomster bör inte inverka på storleken på det allmänna bostadsbidraget. Vi ökar varianserna i bostadsbidraget mellan kommunerna så att de som bor i tillväxtcentra slipper söka utkomstbidrag.

5. Lagstiftningen bör erkänna att det finns familjer med många föräldrar.

Till exempel barn till föräldrar av samma kön har ofta fler föräldrar än de två officiella. För dessa barn är det bra att ge möjlighet att välja fler föräldrar och på samma sätt ge föräldrarna möjlighet att vårda och fostra sina barn på ett ansvarsfullt sätt. Också frånskilda heterosexuella par har nya partner och de borde ha möjlighet att välja om de vill ha en mer officiell relation till barnet.

6. Vi gör det lättare att bilda familj och undersöker alternativa familjemodeller. I synnerhet bör man undersöka möjligheterna att förbättra de ensamstående männens och de manliga parens familjebildning. Handikappades möjligheter att få ett adoptivbarn bör underlättas genom förändringar i lagen om adoption.

7. Vi ser till de frivilligt barnlösas rättigheter. Vi sänker åldersgränsen för frivillig sterilisation till 25 år.

Målsättning 3

Vi försvarar religionsfriheten och försäkrar oss om att staten bemöter alla världsåskådningar jämlikt

1. Vi avskaffar de religiösa samfundens rätt till skatteuppbörd.
2. Att kyrkan bär upp skatt genom samfundsskatten bör upphöra och kyrkans lagstadgade uppgifter bör överföras på staten och kommunerna.

Församlingarna bör ges direkt stöd för upprätthållandet av kulturhistoriskt värdefulla byggnader.

3. Vi avskaffar den speciella relationen mellan stat och kyrka.

Målsättning 4

De funktionshindrades rättigheter bör tryggas

1. Finland ratificerar FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.
2. Lagstiftningen kring utvecklingsstördas specialvård bör specificeras så att den inte ger alltför omfattande eller ospecificerade befogenheter att ta till tvångsåtgärder mot utvecklingsstörda.
3. Vi avstår helt och hållet från vård på anstalt för personer med funktionsnedsättning.

Att bo på anstalt hindrar personer med funktionsnedsättning från att fritt välja bostadsort och -form och förverkligar inte rätten till delaktighet. Istället bör vi utveckla olika former för självständigt boende som garanterar ett tillräckligt stöd till dem som behöver det.

Målsättning 5

Vi förbättrar minoriteternas rättigheter och ser till att de mänskliga rättigheterna förverkligas

1. Vi ratificerar Internationella arbetsorganisationen ILO:s konvention om ursprungsfolken vilket tryggar samernas rättigheter.

Vi förstärker samernas kulturella självstyre och gör upp en lagstiftning som garanterar samernas rättigheter som ursprungsfolk inklusive frågorna som berör landrättigheter. Vi fortsätter förhandlingarna kring Den nordiska samekonventionen och ratificerar ILO:s konvention nr 169.

2. Vi återupplivar det samiska språket.

Vi förverkligar utan dröjsmål undervisnings- och kulturministeriets program för återupplivning av samespråket.

3. Vi förverkligar det rompolitiska programmet.

Det handlar om Finlands första rompolitiska program uppgjort av social- och hälsoministeriet, där det övergripande ändamålet är att främja romernas delaktighet och jämställdhet på livets olika delområden. Också användningen av romani och dess ställning förbättras enligt Europarådets konvention om nationella minoritetsspråk.

4. Vi höjer flyktingkvoten stegvis till 2000 personer *årligen* och garanterar alla flyktingar en kommunplats inom rimlig tid. Finland tar i bruk ett humanitärt visum för att underlätta familjeåterföreningen bland flyktingarna.

5. Vi gör upp ett ambitiöst nationellt handlingsprogram gällande de mänskliga rättigheterna i samarbete med medborgarorganisationerna och med beaktande av de internationella människorättsorganen.

6. Alla diskrimineringsgrunder bör ha ett lika starkt skydd mot diskriminering inom alla livsområden. Likställdhets- och jämställdhetsombudsmännen bör ha

ett starkt mandat och tillräckliga resurser för att åtgärda diskriminering inom alla livsområden.

7. Vi gör upp ett handlingsprogram för de sexuella minoriteterna och könsminoriteterna för att främja de mänskliga rättigheterna och jämställdheten.

8. Alla icke-medicinska omskärrelser på barn förbjuds.

9. Lagstiftningen kring människohandel bör förändras och tydliga definitioner angående människohandel och sexhandel bör ges för att man ska kunna känna igen offren och skydda och hjälpa dem på rätt sätt.

Det bör skapas en bindande verksamhetsmodell för myndigheterna för att identifiera offren och hjälpa dem och dessutom bör man skapa preventiv verksamhet för att komma åt problemen innan de uppstår. I synnerhet bör man reservera pengar och personal för att hjälpa offren för människohandel. Utlänningslagen bör ändras så att offren för människohandel inte behöver vara rädda för att bli utvisade ur landet på grund av lagen.

Målsättning 6

Finland är ett öppet land där invandraren hittar sin plats som jämställd medlem i gemenskapen

1. Vi satsar på integreringstjänster och på undervisning i finska och svenska som främmande språk och på undervisning i invandrarens eget modersmål.

Bara invandrare med tillräckliga språkkunskaper kan använda sig av sitt kunnande, studera och fullt ut ta del i aktiviteterna i samhället.

2. Vi främjar en öppen och behärskad invandrapolitik.

Finland behöver både en kontinuerlig arbetsbaserad invandring och den mångfald som den fria rörligheten för med sig.

3. Vi förstärker integrationsåtgärderna och uppföljningen av följderna med särskilt fokus på likställdhet och rättvisa.

Till exempel får hudfärg, nationstillhörighet eller fördomar kring något annat jämförbart drag inte vara ett hinder för möjligheterna att hitta sysselsättning, liksom inte heller okunskap om stödtjänsterna för att sysselsätta sig själv.

4. Integrationstjänsterna bör vara separerade från sysselsättningstjänsterna.

Dessa tjänster, bland annat integrationsskolningen, bör utvidgas till att omfatta inte bara arbetslösa arbetssökande utan även dem som är ute på arbetsmarknaden, liksom de föräldrar som är hemma och sköter barn, och pensionärerna. Alla bör förutom språkutbildning ha rätt till integrationsutbildning, där man förutom att man lär sig språk bekantar sig med arbetslivet, det finländska samhället och dess värderingar. I integrationsutbildningen bör ingå information om jämlikhet och sexuell hälsa. Kommunerna bör göras skyldiga att garantera tjänsterna inom stipulerad tid. Utländska studenter bör ha rätt till integrationstjänster.

Målsättning 7

En god död är en mänsklig rättighet

1. Vi garanterar människor rätt till en god terminalvård.

Alla människor har rätt till ett gott liv och en god död. I första hand utvecklar vi en terminalvård som håller hög kvalitet, där man inte prutar på smärtlindringen, och där människan får dö på ett värdigt sätt. Alla bör ha lika möjligheter att få en terminalvård av hög kvalitet.

2. Vi möjliggör rätten till en assisterad död.

Vi stiftar de nödvändiga lagarna som möjliggör utförandet av eutanasi åt en obotligt sjuk människa på hennes frivilliga, upprepade och rättsriktiga begäran. Målsättningen med eutanasin är att få slut på ett outhärdligt lidande då det inte finns några vårdmedel för sjukdomen och lidandet inte kan lindras på några andra sätt. Läkaren eller övrig vårdpersonal bör inte tvingas att utföra eutanasi om det strider mot hans eller hennes världsåskådning.

Målsättning 8

En deltagande och direkt demokrati bör främjas på alla nivåer

1. Vi gör bindande folkomröstningar möjliga på nationell och på kommunal nivå.
2. Vi utökar den deltagande demokratin i skolor, på arbetsplatser, på hälsovårdsstationer, i byar, i förorter och på alla andra platser där man inverkar på folks omständigheter.
3. Vi garanterar aktörerna i medborgarsamhället resurser och verksamhetsförutsättningar och förstärker genomskinligheten, öppenheten och förutsägbarheten i stödsystemen.
4. Vi sänker åldersgränsen för medborgarinitiativ, rösträtt och valbarhet i alla val till 16 år.
5. Vi aktiverar ungdomen och får med den i beslutsfattandet.

Skolornas demokratifostran och undervisning i samhällspåverkan utökas särskilt i yrkesläroanstalterna, och vi ser till att resurserna för elev- och studentkårsverksamheten är tillräckliga. Vi stärker plikten att höra de ungas åsikt i det kommunala och nationella beslutsfattandet.

Målsättning 9

Ett radikalt öppet beslutsfattande och en radikalt öppen administration

1. Riksdagsutskottens handlingar bör offentliggöras och sakkunniguttalandena börjar sändas direkt på nätet.
2. Kommunnämndernas och kommunstyrelsens möten samt EU:s ministerråds möten görs öppna, till exempel genom direktsändning på nätet.
3. Vi gör ärenden som förbereds offentliga från start på alla administrativa nivåer.
4. Vi ökar öppenheten i beslutsfattandet som berör statsekonomi. I samband med förberedningen av budgeten hör vi experter och representanter för medborgarsamhället och offentliggör de preliminära handlingarna.

5. Statistiska uppgifter, forskningsrön, program och andra dokument som åstadkommit med hjälp av skattemedel öppnas för fritt bruk genom en öppen licens.

Kunskap och verk som tillhör oss alla ska kunna användas av oss alla. Att öppna databaserna och verken främjar den nationella kulturen och ökar den ekonomiska aktiviteten. Upphovsmännen bör ersättas med ett rättvist belopp.

Målsättning 10

Valsystemet bör demokratiseras

1. I riksdagsvalen bör vi utan någon juridisk rösttröskel ta i bruk ett valsystem som på ett nationellt plan ger utslag för partiernas stöd proportionellt och ger ett tillräckligt stöd lokalt.

2. I alla representativa val förbättrar vi utslaget av proportionalitet.

Det här betyder att vi till exempel i riksdagsvalet ser till att valkretsarna är tillräckligt stora vad gäller invånarantalet och att de uppställdas antal är tillräckligt stort för att allas röster ska kunna höras.

På väg mot en solidarisk Europeisk union och globalpolitik

Tryggandet av människovärdet, den nationella sociala välfärden och miljön och naturens mångfald bör utgöra kärnverksamheten i Europeiska unionen. Vårt mål är en handlingskraftig och stabil europeisk välfärdsstat, där medborgarna tillsammans ser framåt.

Den Europeiska unionen är för De Gröna framför allt en medborgarnas gemenskap, först i andra hand medlemsländernas, och därför vill vi förstärka Europaparlamentets beslutskraft. Ett godtagbart beslutsfattande bör alltid grunda sig på demokratisk representativitet av medborgarna både i medlemsländerna och på unionsnivå. Varje medborgare i unionen bör kunna rösta i val i det land hen bor i och effektivt påverka unionspolitiken.

Den europeiska samhällsmodellen och ekonomiska modellen bör byggas på nytt på en mer hållbar grund. Den ekonomiska politiken bör utgå från människornas och miljöns välbefinnande. Den medborgerliga kontrollen av den ekonomiska

politiken bör stärkas. Vi kräver kraftfulla åtgärder för att begränsa den skadliga skattekonkurrensen och skatteflykten i unionen. Bara ett socialt rättvist och välmående Europa är tryggt för alla, framgångsrikt och stabilt.

Grunden för EU ligger i respekten för människovärdet, grundrättigheterna och demokratin. Europeiska unionens handels-, utrikes- och lantbrukspolitik bör i första hand stöda mänsklig utveckling, ekologisk hållbarhet, bättre behandling av djur och förbättring av hur de mänskliga rättigheterna sköts i världen – unionens fredsprojekt bör på detta sätt konsekvent föras vidare i relationerna utåt. Man bör stöda kvinnornas deltagande i byggande av fred och trygghet både inom EU och i unionens alla yttre relationer.

För att kunna förverkliga global rättvisa krävs en förändring av de ekonomiska strukturerna. De internationella finansmarknaderna behöver regleras bättre, och de behöver mera transparens för att stöda realekonomin. Också de internationella finansinstituterna (bland annat Världshandelsorganisationen WTO, Internationella valutafonden IMF, Världsbanken och de regionala biståndsbankerna) behöver förnyas och demokratiseras. FN:s roll i världspolitik och i främjandet av freden bör förstärkas.

FN:s målsättningar för hållbar utveckling efter år 2015 definierar i hög grad vilken riktning den globala utvecklingen tar under de kommande åren. Målsättningarna bör vara universella, det vill säga vara bindande för samtliga länder. Det här innebär också målsättningar inom olika politiska områden som Finland bör leva upp till, till exempel inom klimatpolitiken och den ekonomiska politiken. Målsättningarna bör ta tag i bakgrundsorsakerna till fattigdom och ojämlikhet, och se till att utvecklingen håller sig inom ekologiskt hållbara gränser.

Utgångspunkten för Finlands biståndspolitik bör handla om att minska på fattigdomen i biståndsländerna och utgå från dessa medborgares egna utgångspunkter och basera sig på de mänskliga rättigheterna. Miljö- och klimatproblemen kan inte outsourcas till de fattiga länderna.

Målsättning 1

De mänskliga rättigheterna bör gälla överallt i EU

1. Den europeiska unionen bör kräva att medlemsstaterna följer EU:s grundfördrag och de demokrati- och människorättsprinciper som ingår i fördraget, vid behov genom sanktioner.

2. De länder som godkänns som EU-medlemmar bör ha en tillräcklig grundtrygghet och länderna bör fylla kraven på mänskliga rättigheter, jämlikhet och likställdhet.

3. Vi håller fast vid unionsmedborgarnas rätt till intimitetsskydd.

Vi ser till att det inom unionen inte skapas lagstiftning eller system som möjliggör en omfattande kontroll av medborgarna till exempel på nätet.

4. De mänskliga rättigheterna och åtgärder mot fattigdom och ojämlikhet bör bli en del av all utrikespolitik som EU utövar.

5. Vi skapar en enhetlig och rättvis praxis för EU:s asylpolitik.

Ansvar och kostnaderna för asylsökande bör i relation till invånarantalet fördelas jämnt mellan medlemsländerna. Asylsökande bör inte på basis av Dublin-fördraget skickas tillbaka till länder där man inte kan vara säker på att de får ett rättvist bemötande.

Målsättning 2

Vi förstärker EU:s medborgarförankring och genomskinligheten i beslutsfattandet

1. Vi ökar det direktvalda parlamentets makt.

2. Vi ger parlamentet rätt att ta lagstiftningsinitiativ och utökar dess budgetmakt.

Vi skapar ekonomiska medel åt kommissionen och Europaparlamentet att främja politik på europeisk nivå genom att måttfullt öka unionens egna medel och ekonomiska budget exempelvis genom en koldioxidskatt på flygtrafik, en flygplatsskatt och genom andra övernationella inkomstkällor. Samtidigt kan medlemsländernas betalningsandel sänkas.

Målsättning 3

EU:s ekonomiska kriser bör lösas genom en gemensam penning- och ekonomisk politik

1. Till bankövervakningens uppgifter bör höra insättningsgaranti inom euroområdet, övervakning av bankernas kreditvärdighet och säkerhet, konsumentskydd och eftervård av banker som gjort konkurs.

Om banker stöds bör man i gengäld få aktier i bankerna i fråga.

2. Den Europeiska centralbankens uppgiftsfält bör utvidgas till att omfatta upprätthållande av helhetsefterfrågan och stöd till sysselsättningen.

3. Vi ökar transparensen i EU:s finansmarknader, förutsägbarheten i medlemsländernas ekonomiska utveckling och förhindrar nya finanskriser.

4. Vi utvecklar skattekordineringen mellan medlemsländerna för att lindra inbördes skattekonkurrens, och lagstiftar om miniminivåer för beskattningen.

5. I samband med att vi tar i bruk en permanent krisregleringsmekanism försäkras vi oss om att också den enskilda sektorn bär sitt ansvar då finansmarknaderna befinner sig i en problemsituation.

6. Vi börjar beskatta finanssektorn.

Vi strävar till att Finland stöder den föreslagna beskattningen av finanssektorn (bland annat bankskatten) och verkar aktivt för att främja en internationell transaktionsskatt. Innan vi får till stånd en global transaktionsskatt kan skatten tas i bruk också inom en mindre grupp länder.

Målsättning 4

Vi främjar demokratiseringen av globala verksamhetsorgan

1. Finland främjar som en del av Europeiska unionen att demokratin förverkligas inom internationellt beslutsfattande.

Det här betyder att administrationen inom FN och FN som organisation förnyas samt att FN ses som den primära arenan för internationellt samarbete istället för OECD, Världsbanken och Internationella valutafonden IMF.

2. Vi förbättrar biståndsländernas, ursprungsfolkens och medborgarsamhällets möjligheter att delta i de internationella organisationernas verksamhet. Finland och EU bör främja uppkomsten av ett demokratiskt valt, medborgerligt representativt FN-parlament.

3. Finland främjar att man inom FN grundar en Världens miljöorganisation som administrerar den hållbara utvecklingen och som också tar ansvar för det nuvarande miljöprogrammet inom FN.

4. Finland stöder att den roterande platsen i säkerhetsrådet permanent roteras mellan länderna i Afrika och Latinamerika.

Målsättning 5

Vi förbättrar kvaliteten på biståndsarbetet, dess öppenhet och dess djupverkningar

1. Finland och alla länder i Europa uppfyller sina förpliktelser om att använda minst 0,7 procent av bruttonationalprodukten för biståndsarbete, vilket man gemensamt kommit överens om i FN.

2. I Finlands och EU:s biståndssamarbete främjas gott styresskick och minskning av korrruptionen, jämlikhet och mänskliga rättigheter samt förverkligande av FN:s utvecklingsmål.

3. Finland bär sin rättvisa andel av stödet till biståndsländernas klimatåtgärder. Ökningen av klimatfinansieringen får inte minska på andra biståndsmedel.

4. För att bistånds- och klimatfinansieringen ska kunna lyfta Finland till den nivå våra internationella förpliktelser förutsätter ska Finland främja ibruktagandet av nya former av biståndsfinansiering, såsom avgifter för flyg och sjöfartstrafik och utsläppsskatter. Inkomsterna från utsläppshandeln går också i fortsättningen till utvecklings- och klimatfinansieringen.

5. I sin biståndspolitik betonar Finland människorättsprinciper, stödet till demokratiutveckling, minskning av fattigdom och ojämställdhet, hållbar utveckling och utbildning. Andra områden inom politiken, som utrikespolitiken och handelspolitiken, ska konsekvent stöda målsättningarna inom biståndspolitikerna.

Också sexual- och fortplantningshälsan samt kvinnors, barns, ungas, handikappades och sexuella minoriteters rättigheter är viktiga för Finland i biståndsverksamheten. Stympandet av flickors könsorgan förbjuds överallt i världen.

6. Vi höjer måttfullt andelen budgetstöd i det ömsesidiga biståndssamarbetet när administrationen kan ses som tillräckligt pålitlig. Finland fäster uppmärksamhet vid kvaliteten på biståndsarbetet och följer upp hur medlen används.

Både i den officiella biståndshjälpen och i de finländska medborgarorganisationernas biståndssamarbete följer man internationella konventioner och riktlinjer som gjorts upp för att förbättra kvaliteten och pålitligheten i biståndsarbetet.

Målsättning 6

Vi främjar en rättvis handelspolitik

1. Utvecklingsländernas konkurrenskraft bör inte försämrans genom till exempel importbegränsningar på olika produkter.

Importbegränsningar kan ändå tas i bruk då en vara producerats oetiskt.

2. EU:s medlemsländer bör återsänka HIPC-ländernas (heavily indebted poor countries) utlandsskulder i enlighet med Internationella valutafondens kriterier så skulderna landar på en rimlig nivå.

3. De internationella handelsförhandlingarna bör bli öppnare och mer demokratiska än idag.

4. Vi ser till att bindande standarder för hållbar utveckling och mänskliga rättigheter inkluderas i EU:s kommande handels- och investeringsfördrag. Miljöskyddet, lagstiftningen kring arbetsförhållanden och sociala rättigheter får inte begränsas genom investeringskyddsklausuler.

5. Vi fortsätter tillämpningen av FN:s principer rörande affärlivet och mänskliga rättigheter genom att göra omsorgsskyldigheten gällande mänskliga rättigheter ansvarighetsrapporteringen till bindande regler. Finland främjar målsättningen också internationellt.

6. Vi instiftar en mekanism genom vilken finska företag, ifall företagets verksamhet kränkt de mänskliga rättigheterna, åläggs att betala ersättningar åt offren.

7. Vi minskar på ett behärskat sätt på lång sikt mängden lantbruksstöd och i synnerhet mängden exportstöd.

Industriländernas subventionerade lantbruk gör den bräckliga matproduktionen i tredje världens länder allt mindre lönsam.

Målsättning 7

Vi förverkligar Finlands försvar kostnadseffektivt och med respekt för de mänskliga rättigheterna.

1. Vi övergår till frivillig och könsneutral värnplikt i Finland.

Den frivilliga värnplikten respekterar mänskliga rättigheter och jämlikhet och stöder nationalekonomin genom att snabbare frigöra en del av de unga för arbetsmarknaden. De resurser som frigörs genom att antalet som utför värnplikt minskar styrs till materielanskaffning och ökning av repövningar för att upprätthålla en aktionsduglig försvarsreserv.

2. Finlands försvarspolitik stöder sig på västerländska samarbetsstrukturer.

Finland främjar organiseringen av EU:s gemensamma krishantering och dess aktionsduglighet samt strävar till att som utgångspunkt se till landets säkerhet genom att militärt liera sig med övriga EU-länder. Försvarssamarbetet utvecklas även tillsammans med de övriga Nordiska länderna.

3. I nuläget stöder De Gröna inte ett finländskt NATO-medlemskap.

Om läget förändras väsentligt ska det ordnas en folkomröstning om ett finländskt NATO-medlemskap.

4. Finlands försvarspolitik förbereder sig på nya sorter av hot.

Ur säkerhetspolitisk synvinkel är det oundvikligt att förutom militära hot förbereda sig på klimatförändringen, naturkatastrofer, cyberattacker och andra liknande icke-militära möjliga hotbilder.